

ውዕል መሰላት ቆልዑ ሕቡራት ሃገራት

ውዕል መሰላት ቆልዑ ሕቡራት ሃገራት ወይ - ከምሩቅ ብሽልክ ስም ዚጽውዖ - ውዕል ቆልዑ፡ ኣብ 1989 ከምዘርዕም ተገብሩ። እዚ ውዕል መሰላት ቆልዑ፡ ነፍሶምና ቆልዖ ክህልዎ ዝገባኦ መሰላት ሃገራት፡ ነቶም ኣብዛ ሃገር ዝኾመጡ ዘለዉ ወይ ንምብጻሕ ዝመጹ ዕድሚኦም ክሳብ 18 ዓመት ዝገባሩ ቆልዑ ዚምልከት እዩ። ኣብ ውዕል መሰላት ቆልዑ፡ ቆልዑን ንኣሻቱ መንእሰያትን፡ ከም ቆልዑ ተጠቐስዎ ኣለዉ።

ሰዊድን፡ ኣብ ውዕል መሰላት ቆልዑ ንዘሎ ኣሳብት ናብ ክውንነት ንኹሳጋጋሮ ዘክኣላ ክትገብር ኣለዎ። ንኣብነት፡ ሕግታትን መምርሒታትን ሰዊድን፡ ኣብ ውዕል ምስ ዘሎ መሰላት ከምዚ ሰማዓት ክትገብር ኣለዎ። ሰዊድን፡ መሰላት ቆልዑ ከምዘይተረሰዐ ክተረጋግጽ ኣለዎ። ብመላእ ሕብረተሰብ ድማ ክብሪ ክውሃብ ይገባእ። መንግስቲ ድማ ቆልዑን ዓበይትን፡ ቆልዑ ንዘለዎም መሰላት ከምዘርድኡ ክገብር ኣለዎ።

መሰላት፡ ዓንቀጻት ተባሂሎ ኣብ ዝጸዓዎ ኣብ ከተሓላላይ ሕግታት ተዘርዚሩ ኣሎ። ኣብ ውዕል መሰላት ቆልዑ 54 ዓንቀጻት ኣለዉ። እቶም 41 ክብኣቶም ድም ብዛዕባ መሰላት ይዘረዩ። እቲ ዝተረፈ ዓንቀጻት፡ ሃገራት ኣብ ውዕል መሰላት ቆልዑ ክገብሩ ብዛዕባ ይዘረዩ ኣለዉ።

ዓንቀጻት 2፡ 3፡ 6ን 12ን፡ እቲ ቀንዲ መትከላት ውዕል መሰላት ቆልዑ ተባሂሎ ይጸዓዎ። ንክልኩ ዓንቀጻት ኣብ ምርዳኡ ድም ይሕገዝዎም። ኣብ ውዕል መሰላት ቆልዑ ዘሎ ኩሉ ዓንቀጻት ድም ብሓዲ ዚኸይድ እዩ።

እቲ ዝደልዩዎኹም ኣብ ደህናትኩም!

ጽልዎ

12. ንዓጥም ኣብ ዝጸለኩ 7 ዓመት ክሰይፍኩም ንክትህቡ መሰል ኣለኩም። ዓበይቲ ድም ንዓጥም ክሰይፍኩም ንገረኩም ትኩረት ኣለዎም። ሰዓል-ስልጣን መንግስቲ ወይ ቤተ ፍርድ፡ ንዓጥም ኣብ ዝጸለኩ ዓመት ተኣዛዝ ወይ ውሳኔ ኣብ ዝህበኩም እዩ። ንኣብ-ብልጽ ክትሰምዑ ክትከላኩ ኣለኩም።
13. ኣብ ክሳብ ዓይኒ ምግለጽ ናጽነት ኣለኩም፡ እዚ ድም ኣብ ስልጣን ክትገብሩ፡ ክትቀበሉ ንክትህቡን መሰል ኣለኩም ማለት እዩ።
14. ከምዘደለኩም መግቢ ሕሳብ ክደሊኩም ንክትውሉን መሰል ኣለኩም። ንከተደልዩዎ ስምዩን ንክትከተሉን ከተደልዩዎ ዝኾነ ሃይማኖት ንክትሰበኩን መሰል ኣለኩም። ወለድኹም፡ ኣብ መምርሒታት ክህቡኩም ይኽእሉ እዮ እነተኾነ፡ ንሰጥም ንከተሓብዎም ግን ብፍጹም ክውሰድኩም ኣይከእሉን እዩም።
15. ኣብል ከማዊ ውድብ ንክትከኩ ወይ ኣብ ከማዊ ውድብ ድም ንክትውሉን መሰል ኣለኩም። ሰለማዊ ክሳብ ዝኾነ ድም ኣብ ዝኾነ ኣገራታት ክትሳተፉት ክከሉ ኣለኩም።

ኣብዚ መንገሹ ገዘሎ ዓንቀጻት ድም ዓግማይ ጽሑፍናናን ቅሩብ ከምዘቀረጽ ይገርፍናን ኣሎና። እቲ ጽሑፍ ድም ብጸሊኩ ከምዘገብኩ ይኹኹን። እዚ ዓንቀጻት ከንታይ ከምዘብብሎ ንክትፈልጡ ክትከላኩ፡ ናብ 10 ዓመታት መቐዳና ኣሎና።

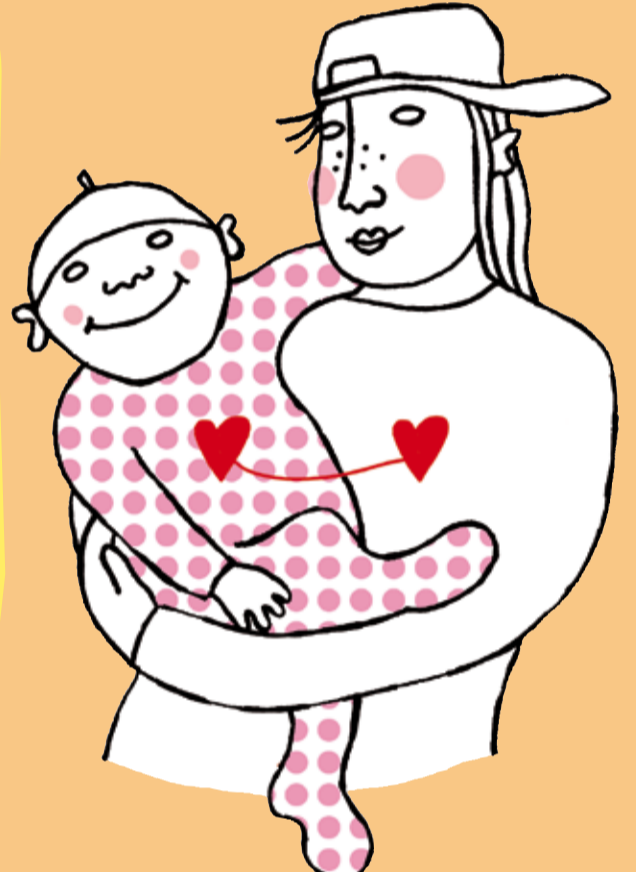

ንረብሖ

መንነት

7. ስም ክህልዎኩም ናይ ዝኾነ ሃገር ዚገብኩ ክህልዎኩም መሰል ኣለኩም። ከንተኻሊኩ ድም ወለድኹም ሰዓል ምጥፋኖም ንክትፈልጡን ኣብ ትሕትኦም ንክትለዩኩ መሰል ኣለኩም።

8. መንነት ንክህልዎኩም መሰል ኣለኩም። መንነትኩም፡ ኣብ ሃገርኩም ንዘለኩም ዚገብኩ፡ ስምኩምን ምስ ሰድራይኩም ንዘሎ ርክብትን ይጠቓልል እዩ። መንነትኩም ከተሓዲጉም ከንታይ ኣለኩም። ገዕዙ ገምግላላ ሓገዝ ንክትቐሱ ክትሓተኩ ኣለኩም።

- #### ስድራይቲ
5. ወለድኹም፡ ናትኩም ሓላፍነት ኣለዎም። ነቲ ውዕል መሰላት ቆልዑ ዝሃቡኩም መሰል ንክትረኽቡ ገለ ነገር ኣብ ከተገብሩሉ እዩም ምዃርን ኣብ መምርሒን ክህቡኩም ይገባእ።
 9. ኣድላዩ ኣብ ዝኾኑኩን ንዓጥም ድም ዝበለጸ ራብሓ ኣንተዳይዎም ኣንተዳይኩ ክብ ወለድኹም ዝፈልገኩም ኣካል ክህሉ ናብኩን። ንኣብነት፡ ወለድኹም ጽብቕ ኣተሓሳስ ምስዘይገብሩኩም፡ ከምሉ ቪግኒር ኣድላዩ ይኹኹን። ንዓጥም 7-ዓሊ ምስዘይከውኩ ግን ምስ ክልተኦም ወለድኹም ንክትረኽቡ መሰል ኣለኩም።
 10. ንሰጥም ወለድኹምን ድልዎ ምፍልጻይ ዓግማይ ክትጽንብሩ ኣንተዳሊኩም፡ ሓገዝ ንክትረኽቡ ክትሓተኩ ብዘተኻከለ መጠን ድም ክብታ ኣትቐመጡሉ ዘለኩም ሃገር ሓገዝ ክትቐበሉን ይገባእ። ወለድኹም፡ ኣብ ከተሓላላይ ሃገራት ይቐመጡ ኣንተዳኦም። ንሰጥም ድም ክትረኽቡም ኣንተዳሊኩም፡ ክብታ ኣትቐመጡሉ ዘለኩም ሃገር ሓገዝ ክትረኽቡ ይገባእ።
 18. ወለድኹም፡ ንዓጥም ኣብ ምኣሪ ምዕባይን ኣብ ሓላፍነት ኣለዎም። ንዓጥም ብዝበለጸ ንዝረብሩ ነገር ኩሉ ግዜ ኣብ ግምት ኣክትቡ ኣለዎም። ወለድኹም፡ ደገፍ ዘድልዩም ኣንተዳኦም፡ ሕብረተሰብ፡ ንኣብነት፡ ክንከን ጥዕና ወይ ኣገልግሎት መውዕሊ ህጻናት ንክረኽቡ ደገፍ ክህቡም ኣለዎም።
 20. ምስ ስድራይቲ ክትቐመጡ ዘይተኻከሉ ኣንተዳኦም፡ ፍሉይ ክንከን ሓገዝ ክትረኽቡ መሰል ኣለኩም። ንዓጥም ዝጥዕዎም ኣተሓሳስ ንክትተኩት መሰል ኣለኩም።
 21. ኣተን ምርባም ቆልዖ ዘፍቓዱ ሃገራት፡ እቲ ምርባም ቆልዖ ብተኻከሎ ይተገበር ከምዘኣለ ኣትዎም ዝርዓመ፡ ቆልዑ ድም ንዕለም ምዎጡ ከምዘኾነ ከገገን ኣለዎም።

ማዕረ ክብሪ

2. ውዕል መሰላት ቆልዑ፡ ንዓጥምን ንክልኩን ኩሎም ቆልዑን ሓዲ ዓይነት መሰላትን ማዕረ ክብርን ይህቡ። ዝኾነ ሰብ ድም ኣንጻርኩም ኣድልዎ ኣይገብርን እዩ። እዚ ድም ዝኾነ ሰብ ንክልኩ ሰብ ክብ ዝህቡ ኣተሓሳስ ዚኸፍኡ ኣተሓሳስ ክገብሩኩም ኣይከከልንዮ ማለት እዩ። ብቲ ወለድኹም ዝኾነዎ ወይ ዝገብርዎ ነገር ድም ኣድልዎ ክገብሩኩም ወይ መቐጻዕቲ ክበጽሩኩም ናብኩን።
23. ቃላውን ሰንክልና ይሃልዎኩም፡ ጽብቕ ናብራ ንክትነብሩ መሰል ኣለኩም። ልክዕ ከምቲ ክልኩ ሰብ ድም ስምዩት ኣብ ስልጣን ክትውሉም ኣይገባኩም። ኣብ ሕብረተሰብ ብገጥሞት ንክትሳተፉ ድም ክትከላኩ ኣለኩም። ፍሉይ ክንከን ተወሳኺ ደገፍ ንክትረኽቡ ድም መሰል ኣለኩም።
30. መቐላዊ ውሁዳን ካብ ዝኾኑ ፖሊስ ኣንተዳኦም ወይ ካብ ደብዳቤ ኣንተዳኦም፡ ኣብ ፖሊስኩም ምስ ዘለዉ ክልኩት ሰባት ብሓርብ ንኣትውንኩም ቋንቋ፡ ባህልን ሃይማኖትን ብሓርብ ንክትከተሉ መሰል ኣለኩም።

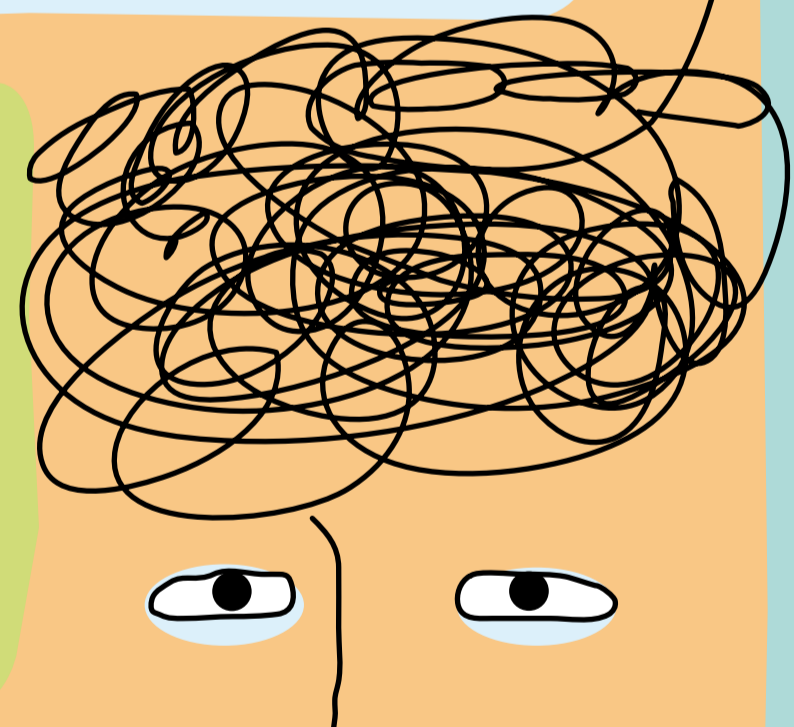

ሓብራታ

17. ኣብ ሃገርኩም ከምኡውን ኣብ ዓለም ኣንታይ ይኹኹን ከምዘሎ፡ ብከተርድኦም ንኣብነት-ብመገዱ ይኸግታትን ተለቪዥንን ክትፈልጡ መሰል ኣለኩም። እቲ ኣትረጎም ሓብራታ ንክትገብሩኩም ጥዕና ዚመልስ ህይወት ንክትነብሩ ክትገብሩ ይገባእ።

ትምህርቲ

28. ትምህርቲ ንክትረኽቡ መሰል ኣለኩም። ሰብዓው ኣብ ከተምህርቲ ቤት ትምህርቲ ንክትምህሩ መሰል ኣለኩም። እቲ ትምህርቲ ድም ብጻጽ ኪኹን ይገባእ።
29. ኣብ ቤት ትምህርቲ፡ ብኹሉ መጻጻፍት ንክትገቡን ኣብ ናጻ ሃገር ኣላፍነት ዘለዎ ዓበ ሰብ ንኣትኽኦሩ ህይወት ድም ኣተዳለኩም ንክትከተሉ ክከኣለኩም ይገባእ። ንሰብኣዊ ናጽነታትን መሰላትን፡ ወለድኹምን ባህልኹምን ከምኡውን ንባህሊ ክልኩት ሰባትን ተፈጥሮን ንክትከተሉ ድም ክትምህሩ ይገባእ።

ብሉጽ ናብራ

3. ዓበይቲ፡ ንቆልዑ ዘጸለ ውሳኔታት ኣብ ዝውሰንሉ እዩ። እቲ ውሳኔታት "ንዘበለጽ ራብሓ ቆልዑ" ከምዘኾነ ከገገንዮ ኣለዎም። እዚ ድም ዓበይቲ፡ ንዓጥም ጽብቕ ኣብ ዝኾነ ነገር ውሳኔኡም ንዓጥም ብኸመይ ከምዘጸለኩ ኩሉ ግዜ ኣብ ግምት ኣክትቡ ኣለዎም ማለት እዩ። እቲ ዘድልዩኩም ጽገዕን ክንከን ክትረኽቡ ይገባእ። ዓበይቲ፡ እቲ ውሳኔኡም ንክትከተሉ ቆልዑ ዘጸለ ኣንተዳኦም፡ ብዛዕባ "ዘበለጽ ራብሓ ቆልዑ" ክኣሰቡ ድም ብማዕረ ኣገዳሊ እዩ።
6. ንክትነብሩ ንክትገቡን መሰል ኣለኩም። ሃገርኩም ድም ዚዚ ነገር ዚ ከተገብሩ መታን ክትከላኩ፡ እትከላኩ ኩሉ ነገር ክትገብሩ ኣለዎም።
22. ስድራይቲ ካልኹም ከገገን ክልኩም ወይ ምስ ክልኩ ሰብ ናብዚ ሃገር ዝመዘኹም ኣንተዳኦም፡ ጽገዕን ሓገዝን ክትረኽቡ መሰል ኣለኩም። ምስ ስድራይቲ ንክትጽንብሩ ሓገዝ ክትቐበሉ ድም ኣለኩም።
24. ብዘተኻከለ መጠን ጥዕና ንክትረኽቡ መሰል ኣለኩም። ኣብ ዝሓመምኩም እዩ። ኣብ ጥዕና ንክትረኽቡ፡ ክንከን ጥዕና ክትረኽቡ፡ ምስ-ምስ ኣካላት ክትገብሩን መሰል ኣለኩም። ንዓጥም 7-ዓሊ ኪኹን ካብ ዝኾኑ ባህላዊ ልምድታት ድም ክትሓለፉ መሰል ኣለኩም።
25. ክንከን ወይ ሓለዎ ኣብ ዝገብሩኩም ኣለዎ። እቲ ሳብኹም ዝገበር ነገር ቅዕስ ኣንተዳኦም ንምርገጽ፡ ነቲ ዝገበሩኩም ኣተሓሳስ መርመራ ንክገብሩ ኣለዎም።
26. ማሕበራዊ ውሕስነት ንክትረኽቡ መሰል ኣለኩም። ኣድላዩ ኣብ ዝኾኑ ኣለዎን ድም ሕብረተሰብ፡ መንበሪ ገደ፡ ምግብን ክዳውንትን ንክትረኽቡ ክትገቡ ኣለዎም።
27. ኣካላዊ፡ ስነ-ኣለምግዳዊ፡ መንፈሳዊ፡ ሞራላውን ማሕበራውን ዕብዓት ንክትምጽኡ ዕድል ዝህቡኩም ዓይነት ናብራ ንክትነብሩ መሰል ኣለኩም። ወለድኹም፡ ነዚ ንክትረኽቡ ቀንዲ ኣላፍነት ይወልዱ። ሓገዝ ኣብ ዝድልዩዎ እዩ ኣለዎም ነቲ ክርከቡ ይገባእ።
39. ዝኾነ ዓይነት ዕሽሽጋት፡ ምዘመዘ ወይ ክልኩ ዓመጽ ምስዘረኽቡኩም፡ ናብ ንቡር ህይወትኩም ንምምላላ ሓገዝ ናይ ምቕባል መሰል ኣለኩም። እዚ ድም ሰምዶ ወይ ዝኾነ ክልኩ ዓይነት ጭክነት፡ ዘይብኣዊ ወይ ውርድት ዘለዎ ኣተሓሳስ ወይ መቐጻዕቲ ኣትረኽቡ ኣንተዳኦም ወይ ኣብ ውግስ ኣተሓሳስኩም ኣንተዳኦም ዚምልከት እዩ።

RESPECT HUMAN NATURE

ጸወታ፡ ናጻ ግዜ፡ ባህልን ዕረፍትን

31. ናጻ ግዜን ዕረፍትን ክህልዎኩም መሰል ኣለኩም። ኣብ ባህላውን ስነ-ጥበብውን ንጥፊታት ክትሳተፉ ድም መሰል ኣለኩም።

ብዛዕባ ውዕል መሰላት ቆልዑ ሕቡራት ሃገራት

1. ውዕል መሰላት ቆልዑ፡ ነቶም ዕድሚኦም ትሕት 18 ዓመት ንዝኾኑ ሰባት ዚምልከት እዩ። ኣብ ውዕል መሰላት ቆልዑ፡ ኩሎም ዓበይትን ንኣሻቱ መንእሰያትን፡ "ቆልዑ" ኢሉ ይጠቐሱም።
4. ኩሎን ሃገራት፡ ኣብ ውዕል መሰላት ቆልዑ ተዘርዚሩ ንዘሎ መሰላት ንክትገብሩ ዝክኣለን ኩሉ ክገብሩ ኣለዎም። እዚ ድም ኣብ ውዕል መሰላት ቆልዑ ተዘርዚሩ ንዘሎ ክኸተሉ ኩሉ ግዜ ክፍትና ኣለዎን ማለት እዩ።
41. ኣብ ሃገርኩም ዘሎ ሕግታትን መምርሒታትን፡ ኣብ ውዕል መሰላት ቆልዑ ተዘርዚሩ ካብ ዘሎ ንሳብ ወይ ዝኣብ መሰላት ዚህቡ ኣንተዳኦም፡ እቲ ሕግታትን መምርሒታትን ናይ ሃገርኩም ከምዚ ተገበር ይኹኹን።
42. ሃገርኩም፡ ኩሎም ቆልዑን ዓበይትን ብዛዕባት ኣብ ውዕል መሰላት ቆልዑ ተሓቢሩ ዘሎ ነገራት ኣፍልጦ ከምዘህልዎም ክትገብሩ ሓላፍነታ ኣለዎም።

ጥላውን ተዲ ቤር ወይ ጭሕሚ ከንፈር ይሃልኹም። ዕድሜኹም ክስዕ 18 ዓመት ዝበጸሐ ከም ቆልዖ ኢኹም ኣትቐዳኡ።

ብዛዕባ ቤት ጽሕፈት ተሓላዊ ፍትሒ ቆልዑ

እቶም ኣብ ሰዊድን ዘለዉ ዕድሚኦም ትሕት 18 ዓመት ዝኾኑ ንኣሻቱ መንእሰያት፡ ንዕለም ዚህታታ ተሓላዊ ፍትሒ ቆልዑ ኣለዎም። ተሓላዊ ፍትሒ ቆልዑ፡ ብመንግስቲ ኣተመዘዙ ፎር-ቤት ጽሕፈት ተሓላዊ ፍትሒ ቆልዑ ተባሂሎ ንዝጸዓዎ መንግስታዊ ትኩረት ብሓላፍነት ይኣለ። ከበባ 20 ሰባት፡ ኣብ መሰላት ቆልዑን ንኣሻቱ መንእሰያትን ኣብ ዘተረጎፈ 7 ዓመት ኣመልካቶም ኣብ ቤት ጽሕፈት ተሓላዊ ፍትሒ ቆልዑ ብምጥፋኖም ይረከቡ። ተሓላዊ ፍትሒ ቆልዑ፡ ምስ ውዕል መሰላት ቆልዑ ሕቡራት ሃገር ንክሰማዓን፡ እቲ ሕግታትን መምርሒታትን ብኸመይ እውጢ ክገብሩ ከምዘገባኡ ርክብታት ይህቡ። ተሓላዊ ፍትሒ ቆልዑ፡ ምስ ቆልዑን ንኣሻቱ መንእሰያትን ብምርኮብ፡ ብዘብሎ ከተሓላዊ 7 ዓመት ኣንታይ ኣሳብ ከምዘለዎም ይፈልጥ እዩ። ነቲ ንሓድ ኣንፈልጦ መምልከት ህይወት ቆልዑን

ንኣሻቱ መንእሰያትን ብዚምልከት፡ ናብኹም ኣብ ክንዲ ምምልካራት ክትወጡ፡ ኣንተን-ምገብ ወይ ንክትገቡ ዝተገቡ ሰባትን ሰብ-ሰልጣናትን መንግስቲን ከምዘኣለዎም ንገባእ። ተሓላዊ ፍትሒ ቆልዑ፡

- ንመሰላት ቆልዑን ንኣሻቱ መንእሰያትን ከም ወዚ ድረይ ክጠርቡ።
- ንተግባር ወይ ስሞት ቆልዑ ይፍልጡ ይገባእ።
- ውዕል መሰላት ቆልዑ ደተገበር ከምዘሎ ይከተል።
- ብዛዕባ ክገበር ክትዕብሩ ይህቡን ናጻል።
- ብዛዕባ ኣንታይ መሳብብር ቆልዑን ንኣሻቱ መንእሰያትን ከምዘለኩ ኣብራታ ይክትቡ።
- ብዛዕባ ውዕል መሰላት ቆልዑ ከምዘለኩ ዘሎ ፍልጠት ብኣህራይ መልኩም ወይ ውጥ ምዘህሉ ይገባእ።

ዕድሜኹም ትሕት 18 ዓመት ኣንተዳኦም፡ ብዘሎን ንቆልዑ ዚገልግል መስመር ተለፎን 7 ደርኩም ተወካዮ፡ 020-23 10 10 ሰነይ/ዓርብ 9 ቀ. ቆ - 3 ደ. ቆ እዚ ዓመታት ተለፎን፡ ብጻጽ ይኹን ኣብ ሕብረተሰብ ኣይኮርኪን እዩ።

BARN OMBUDSMANNEN

ቤት ጽሕፈት ተሓላዊ ፍትሒ ቆልዑ ኣድራሻ ጽ/ቤት፡ Box 22106, 104 22 Stockholm ኣድራሻ ቤት ጽሕፈት፡ Norr Malmenstrand 6 ተለፎን፡ 08-662 29 50 4ኩ፡ 08-654 62 77 ኢ-ሜይል፡ info@barnombudsmannen.se መርበብ-ሓብራታ፡ www.barnombudsmannen.se